

رساله نجم‌الدین بن معروف دربارهٔ جدول‌های رؤیت هلال ماه*

رمزی دمیر

ترجمهٔ حجت فخری

نجم‌الدین بن معروف در اواخر قرن نهم هجری در دمشق متولد شد و در سال ۹۹۰ ق در دیار بکر (ترکیه) درگذشت. او برادر بزرگتر تقی‌الدین بن معروف (راصد دمشقی) بود که مهم‌ترین نهاد علمی جهان اسلام در قرن دهم هجری، یعنی رصدخانهٔ استانبول، را تأسیس کرد. نجم‌الدین بن معروف، مشهور به «نجمی» در تربیت علمی و دینی تقی‌الدین نقش مهمی داشته و احتمالاً به خاطر مهارتش در نجوم معروف بوده است. او در عین حال به مقام‌های اداری نیز منصوب شد. احمد بن همدم چلبی^۱ در کتاب نوادر سهیلی^۲ نوشته است:

در تاریخ ۹۹۰، در عصر سلطان مراد بن سلطان سلیم خان، برادر استاد گزین مولانا تقی‌الدین شامی که در پیدایش زیج مباشرت ورزیده بود بخشداری از توابع دیار بکر بود... و در علم زیج از برادر خود کامل‌تر بود. روزی مزاج او متغیر شد و جملهٔ اصحاب و احباب جمع شدند و حال او را پرسیدند. او در اثنای کلام، خطاب به خادم خود فرمود که «اسطرلاب را بیاور، ببینیم»؛ [اسطرلاب را] به دست گرفت و با دقت در آن نظر کرد و به احباب خود گفت که «باران [با] صفا، شما را به خدای یگانه سپردم؛ ما را در دعا فراموش نفرمایید، زیرا مدت حیات منقضی شده، فقط دو روزمان باقی است؛ در این هنگام همهٔ غلامان خود را آزاد کرد، وصیت کرد و به تلاوت قرآن کریم پرداخت؛ حلّالی

* مقاله حاضر شامل متن رسالهٔ کوتاه نجم‌الدین بن معروف (به عربی و فارسی) و جدول‌های آن است. مقدمهٔ مقاله، صورت کوتاه شدهٔ مقاله‌ای است که در سال ۱۹۹۲ در نشریهٔ متون علم و فلسفه (سال اول، شماره ۱، ص ۹-۱۳) به زبان ترکی در آنکارا منتشر شده است. متن رسالهٔ مذکور را آقای حسن طارمی از روی نسخهٔ موجود در استانبول بازنویسی کرده است. متن بخش عربی رساله را آقای محمد باهر به فارسی برگردانده‌اند. تصویر نسخه هم به همت آقای پویان رضوانی فراهم شده است که از یاری همگی ایشان سپاسگزاری می‌شود.

۱. از مورخان و ادیبان دورهٔ سلطان مراد چهارم که مدتی در قاهره کاتب دیوان بود.

۲. این کتاب با عنوان عجایب المعاصر و غرایب النوادر در سال ۱۲۵۶ ق در استانبول چاپ شده است.

خواست و دارایی خود را بین اولادش تقسیم و توبه و استغفار کرد. دو روز بعد درگذشت و گوهر لطیف روحش را به امانت‌دار قضا تسلیم کرد، رحمه الله تعالی.

در رساله فارسی و منظوم شهنشاهنامه‌ی علاء‌الدین منصور که در سال ۹۸۹ق به پایان رسید، در شرح تأسیس رصدخانه استانبول به دست تقی‌الدین آمده است که برادر تقی‌الدین به نام نجم به درخواست خودش و از طرف محمدپاشا وزیر سلطان سلیمان، به سمت استانداری منصوب شد.

شد او بر جناب معظّم وزیر محمد به نام آصف بی‌نظیر

...

نموده چنان ضبط اقالیم را	که رصّاد زیج تقاویم را
چو خواهد نماید به توفیق حق	ز خاتم نمودار ذات الحلق
جناب رفیعش بود لایزال	همی راغب اهل فضل و کمال
وزو تقی دین را برادر به کام	به سنجق برآمد نجم بیک نام
خود او نیز این گونه امید داشت	کزو تخم دانش درود آنچه کاشت ^۱

از گفته خود تقی‌الدین در کتاب الطرق السنیه فی الآلات الروحانیة (روش‌های درخشان در دستگاه‌های خودکار) مبنی بر این که در سال ۹۵۱ق با همکاری نجم‌الدین بن معروف توانسته است دستگاهی برای تهیه «شیش کباب» (کباب سیخی) بسازد، معلوم می‌شود که نجم‌الدین نیز در تولید دستگاه‌های خودکار مهارت داشته است.^۲

از رساله جداول المعرفة رؤیة اهله الشهور نجم‌الدین بن معروف دو نسخه شناخته شده است که یکی در قاهره (فلک ۴۰۳۸/۲) و دیگری در استانبول (سلیمانیه، اسعد افندی ۲۹۷۹/۱) نگهداری می‌شود. نسخه استانبول [که در تهیه مقاله حاضر به کار رفته] در ۶ صفحه و به خط نسخ نوشته شده است و هر صفحه آن ۱۹ سطر دارد. سه صفحه اول را متن تشکیل می‌دهد و در سه صفحه بعد، جدول مورد بحث عرضه شده است. نوشته‌های متن شامل حمد و ثنای الهی و صلوات و موضوع و تقدیم‌نامه به عربی است و قسمت مربوط به معرفی جدول به فارسی نوشته شده است. در ستون «سال‌ها»ی جدول ارقام هندی و برای روزهای هفته حروف ابجد به کار رفته است. در یکی از حاشیه‌های هر صفحه متن، مقدمه ادیبانه رساله و شعر چهاربیتی آخر آن، از لحاظ دستوری بررسی شده است، نویسنده این حاشیه شناخته شده نیست. کاتب نسخه در پایان رساله

۱. محقق، مهدی، دومین بیست‌گفتار در مباحث ادبی و تاریخی و فلسفی و کلامی و تاریخ علوم در اسلام به انضمام زندگی‌نامه و کتاب‌نامه، مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مگ‌گیل کانادا با همکاری دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۶۹، ص ۱۳۳-۱۳۴.
 ۲. نگاه کنید به: احمد یوسف الحسن، تقی‌الدین والهندسة المکانیکی العربیة مع «کتاب الطرق السنیه فی الآلات الروحانیة» من القرون السادس عشر، حلب، ۱۹۷۶، ص ۱۹.

نوشته است که جدول مذکور را از روی نوشته‌ای به خط تقی الدین استنساخ کرده که تقی الدین هم آن را از روی نوشته برادرش (نجم الدین) رونویسی کرده است. نام نجم الدین در این رساله به صورت «نقطه بن معروف» ولی در شهنشاهنامه‌ی علاء الدین منصور به صورت «نجم الدین» یا «نجمی» آمده است.

جدول موجود در این رساله که نجم الدین آن را به سلطان عثمانی، بایزید دوم (۸۵۲-۹۱۸ق) تقدیم کرده است، مدخل (روز هفته) مربوط به اولین روز هر ماه قمری را برای دوره‌های ۱۰۱ ساله عرضه می‌کند و تقی الدین هم آن را عیناً در زیج خود به نام جریده الدرر و خریده الفکر نقل کرده است.

تقویم هجری قمری تا نیمه قرن ۱۴ هجری در ترکیه به کار می‌رفت. منجمان برای تعیین روز اول ماه‌های قمری روش محاسباتی و فقیهان رصد هلال ماه نوراً مبنای کار قرار می‌دادند. بیشتر علما به پیروی از اهل حدیث نبوی «صوموا لرؤية وافطروا لرؤية» رؤیت هلال را معیار آغاز ماه جدید می‌دانستند و در صورت ابری بودن هوا و نبودن امکان رصد، ماه‌های شعبان و رمضان را ۳۰ روزه فرض می‌کردند. علمای دیگر تجدید مرحله رؤیت هلال را ۲۹/۵۳ روز می‌گرفتند و بر این اساس زمان اول هر ماه قمری را محاسبه می‌کردند.

نجم الدین معروف با دسته اخیر هم عقیده بود. به نظر او، تعیین روز نخست ماه‌های قمری - که از مسائل مهم جهان اسلام است - از طریق مشاهده هلال، مبتنی بر محاسبات تقویمی نبوده و جدولی برای آن عرضه نشده است. نجم الدین از طریق محاسبه، دوره‌های ۱۰۱ ساله مدخل ماه‌های قمری را کشف و مشکل را به این ترتیب حل کرده است.

برای استفاده از جدول، باقی مانده تقسیم شماره سال قمری بر ۱۰۱ را در ستون اول (سال) پیدا می‌کنیم و مقابل آن در ستون مربوط به ماه مورد نظر معلوم می‌شود که روز اول آن ماه چه روزی از هفته است. حروف ابجد به کار رفته در خانه‌های جدول ا، ب، ج، د، ه، و، ز به ترتیب متناظر با یکشنبه، دوشنبه، سه‌شنبه، چهارشنبه، پنجشنبه، جمعه و شنبه است (توجه کنید که این حروف معادل اعداد یک تا هفت در روش ابجد هستند و نقطه‌های ج و ز گذاشته نمی‌شد و ج را به صورت کوتاه شده و بی نقطه ح می‌نوشتند). علامت درج شده در برخی از خانه‌های جدول به رنگ سرخ است که در این موارد احتمال مشاهده هلال یک روز زودتر وجود دارد. در بازنویسی جدول این عددها را با حروف سیاه مشخص کردیم.

مثال ۱: آغاز ماه ربیع الاول سال ۷۷ قمری کدام روز هفته بود؟

در سطر پنجم سومین صفحه جدول، مقابل سال ۷۷ در ستون ربیع الاول علامت و (=۶) با رنگ سرخ وجود دارد. پس روز اول ماه جمعه است ولی این احتمال هم وجود دارد که روز قبل،

یعنی پنج‌شنبه اول ماه باشد.

مثال ۲: آغاز رمضان ۶۸۷ قمری چندشنبه است؟

باقیمانده تقسیم ۶۸۷ بر ۱۰۱، عدد ۸۱ است و مقابل آن در ستون ماه رمضان علامت د (=۴) وجود دارد. پس اولین روز رمضان چهارشنبه است.

نجم‌الدین در این رساله از چگونگی کشف دوره ۱۰۱ ساله چیزی نمی‌گوید. در جدول‌های مربوط به مدخل ماه‌ها در زیج‌های دیگر که مبتنی بر دوره ۲۱۰ ساله است، مدخل ماه‌های ۱۰۱ سال اول با اول ماه‌های ۱۰۱ سال دوم مطابقت دارد. شاید نجم‌الدین همین امر را مبنای کار گرفته است. با این حال نتیجه محاسبه مدخل ماه‌ها با این جدول ممکن است در مواردی با آنچه از زیج‌های دیگر به دست می‌آید یک یا دو روز تفاوت داشته باشد.^۱

[متن رساله نجم‌الدین بن معروف]^۲

جدول‌های شناخت رؤیت هلال ماه‌ها

به نام خدای مهرگستر مهربان می‌آغازیم تا راه مستقیم را به ما بنمایاند.

سپاس خدایی را که خورشید را به سوی آرامگاه خویش روان ساخت، و ماه را منزل به منزل در مسیر خورشید اندازه نهاد؛ نه خورشید را سزد که به ماه رسد، و نه ماه بدر به هنگام نگریستن همواره به شکل خود باشد، تا به شکل خوشه خشک خرما (یعنی به شکل هلال) بازگردد؛ این است کارسازی آن توانمند و آن دانا، تا شماره سال‌ها و شمار را بدانید، و او به صواب داناتر است. و درود بر محمد آن که ماه را با انگشتش شکافت، و زمین از پرتو خاستگاهش روشن شد، و درود بر خاندان او، آنان که خورشید فراگیرشان را زوالی نیست، و درود بر اصحاب او، آنان که برای ماه کاملشان هلالی نیست.

این جدولی است که با ناتوانی و قصور برای شناخت رؤیت هلال‌های ماه‌ها ترسیم شده است تا حضرت امیر مؤمنان و پیشوای مسلمانان مطالعه کند؛ او که از سوی پروردگارش با دلیل عقلی و

۱. مطابق تقویم رسمی ایران، روز سه‌شنبه ۱۲ فروردین ۱۳۹۳ مطابق با اول جمادی‌الثانی ۱۴۳۵ قمری بوده است. حال اگر جدول نجم‌الدین را به کار ببریم، باقی‌مانده تقسیم ۱۴۳۵ بر ۱۱۰، عدد ۵ می‌شود. در مقابل عدد ۵ (در ستون سال‌ها) در ستون جمادی‌الآخری علامت د (=۴) وجود دارد که به معنی چهارشنبه است و یک روز تفاوت دارد. همچنین روز پنج‌شنبه ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۳ مطابق با اول رجب ۱۴۳۵ قمری است. اگر در سطر مربوط به سال ۵ (مثل حالت قبل) به خانه واقع در ستون رجب برویم علامت ه (=۵) وجود دارد که نشانه پنج‌شنبه است و در این مورد نتیجه حاصل از جدول نجم‌الدین با آنچه در تقویم رسمی ایران آمده است تطابق دارد.

۲. نیمه اول متن این رساله به عربی و بقیه آن به فارسی است. در اینجا ترجمه فارسی بخش عربی به کوشش آقای محمد باهر (مدیر بخش تولید مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب) و متن بخش فارسی و بازنویسی جدول‌ها می‌آید.

نقلی مورد تأیید است، و بنیان عدالت و فضیلت در روزگارش استوار شد؛ بنیانی که در حال فرو ریختن بود و او آن را برافراشت. خدای، روزها و ماه‌ها و سال‌های او را دراز گرداناد؛ او سلطان پسر سلطان، سلطان بایزیدخان پسر محمدخان است؛ خدایا! همان‌گونه که سلطان نخستین را در زندگی‌اش از انواع سعادت‌ها بهره‌مند کردی، آن دگر را نیز بیش از او بهره‌مند گردان.

نظم

خدایا! هر که این دعا را آمین گوید آن آمین را از او بپذیر؛
 نیز بپذیر تا روزگار باقی است از زبان حساب [به تعداد کلمه] آمینی که در این کتاب آمده است؛
 نیز آمین کسی (= ناظم) را که هم‌نام نقطه‌ای است که در پایان کلمه آمین و نقطه «ن» است.
 به حق آن که خاتمیتش چونان مشک است، بر او درود و سلام.^۱

پوشیده نیست در رؤیت غرّه ماه عربی که از مهمّات ملت اسلامیّه است - الی یومنا هذا - ضابطه‌ای که از اعمال تقویمی استفاده‌مند باشد به جدول نکشیده‌اند، بلکه از غایت صعوبتش متعذّر فرموده‌اند. ولیکن بر موجب «الأمور مرهونة بأوقاتها» به عون عنایت ربّانی، در این ایام دولت ولایت رتبت سلطانی، لازال ظلّ سلطنته علی العالمین مبسوطاً و ممدوداً، و ماه برج دعاء دولته بین الصالحین ورداً موروداً، ضابطه‌ای متین مبین بر عدد کلمه طیبه آمین، که صد و یک عدد است، از طریقی رایض فایض گشت. و چون آن عدد را کرّه بعد آخری از تاریخ هجرت بر حکمت طرح کنند تا مثل آن عدد یا کمتر از او باقی ماند و بدان باقی درین جدول درآیند از یمین، و به ماه مطلوب از بالا، در ملتقای هر دو رقم رؤیت غرّه آن ماه یابند. و بعض غرّه‌ها که به سرخی^۲ نوشته شد اشارت به آنست که شب مقدّم نیز احتمال رؤیت دارد و لکن المرقوم ما یشهد علیه الزیج. و اگر بر سهوی و خطایی که از لوازم مراسم بشریت است اطلاع یابند، به قلم کرم اصلاح فرمایند.

سال‌ها	هجم	نهم	ربیع الاول	ربیع الثانی	جمادی الاول	جمادی الثانی	رجب	شعبان	رمضان	شوال	ذی القعدة	ذی الحجة
۱	۶	۷	۲	۴	۵	۷	۲	۳	۵	۷	۱	۲
۲	۴	۵	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۴	۵	۷
۳	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۴	۶	۱	۲	۴
۴	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۳	۵	۶	۱
۵	۳	۴	۶	۱	۲	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵
۶	۷	۱	۳	۵	۷	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۳

۱. پایان متن عربی.

۲. در بازنویسی جدول با حروف سیاه و در تصویر نسخه خطی به رنگ خاکستری دیده می‌شود.

سالها	محرّم	صفر	ربيع الاول	ربيع الثاني	جمادى الاول	جمادى الثاني	رجب	شعبان	رمضان	شوال	ذى القعدة	ذى الحجة
٧	٤	٦	٧	٦	٤	٥	٧	٦	٦	٥	٦	٧
٨	٦	٦	٦	٥	١	٤	٦	٥	٧	٦	٤	٥
٩	٦	١	٦	٦	٥	٧	١	٦	٤	١	٦	٧
١٠	٤	٥	٧	١	٦	٤	٥	٧	١	٦	٥	٧
١١	١	٣	٤	٥	٧	٦	١	٤	٥	٦	٤	١
١٢	٥	٧	٦	٦	٥	٤	١	٦	٦	٥	٤	١
١٣	٢	٤	٦	١	٦	٤	٧	١	٦	٤	٥	٤
١٤	٧	١	٣	٥	٥	١	٣	٤	٥	٧	١	٤
١٥	٤	٦	٧	٢	٣	٥	٧	١	٣	٥	٦	١
١٦	٢	٢	٥	٥	٧	٢	٦	٥	٧	٢	٤	٥
١٧	٧	١	٢	٤	٥	٦	١	٤	٦	٧	٢	٥
١٨	٤	٦	٧	١	٦	٤	٥	٧	١	٣	٥	٦
١٩	١	٣	٤	٥	٧	٢	١	٤	٥	٦	٤	١
٢٠	٥	٧	٦	٢	٥	٦	١	٣	٥	٦	٤	١
٢١	٢	٤	٥	٦	٧	٣	٥	٧	١	٣	٤	٥
٢٢	٧	١	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	٢	٤
٢٣	٥	٦	٧	٢	٥	٦	١	٣	٥	٦	٢	٤
٢٤	٢	٤	٥	٥	٧	٢	٢	٥	٧	٢	٢	٥
٢٥	٦	١	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	٢	٤
٢٦	٤	٥	٧	١	٦	٤	٥	٧	١	٣	٤	٥
٢٧	١	٢	٤	٥	٧	٢	١	٣	٥	٦	٢	٤
٢٨	٥	٧	١	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	١
٢٩	٢	٤	٥	٦	٧	٣	٥	٧	١	٣	٤	٥
٣٠	٧	١	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	٢	٤
٣١	٥	٦	٧	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	١
٣٢	٢	٤	٥	٦	٧	٢	١	٣	٥	٦	٢	٤
٣٣	٦	١	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	٢	٤
٣٤	٣	٥	٧	١	٦	٤	٥	٧	١	٣	٤	٥
٣٥	٧	٢	٤	٥	٦	٣	٥	٧	١	٣	٤	٥
٣٦	٥	٦	٧	١	٢	٤	٥	٧	١	٣	٤	٥
٣٧	٢	٣	٤	٥	٦	٧	١	٣	٥	٦	٢	٤
٣٨	٧	١	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	٢	٤
٣٩	٤	٦	٧	٢	٤	٥	٦	١	٣	٥	٦	١
٤٠	٢	٢	٥	٥	٦	١	٣	٥	٧	١	٣	٤

سال ها	محرم	صفر	ربیع الاول	ربیع الثانی	جمادی الاول	جمادی الثانی	رجب	شعبان	رمضان	شوال	ذی القعدة	ذی الحجة
۴۱	۶	۷	۲	۴	۵	۷	۲	۴	۵	۷	۱	۵
۴۲	۲	۴	۶	۱	۳	۶	۵	۲	۱	۳	۶	۵
۴۳	۷	۲	۲	۵	۷	۲	۳	۵	۵	۲	۱	۱
۴۴	۵	۶	۱	۲	۴	۶	۷	۲	۴	۵	۷	۱
۴۵	۳	۴	۵	۷	۱	۳	۴	۵	۱	۲	۴	۵
۴۶	۷	۲	۲	۴	۶	۷	۲	۲	۵	۷	۱	۲
۴۷	۴	۶	۱	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۷	۴
۴۸	۱	۲	۵	۷	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲	۴
۴۹	۶	۷	۲	۴	۵	۷	۱	۲	۴	۵	۷	۱
۵۰	۳	۴	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۲	۳	۵	۶
۵۱	۷	۲	۲	۵	۷	۱	۴	۵	۱	۲	۴	۱
۵۲	۵	۷	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲	۴	۵	۱
۵۳	۳	۴	۶	۷	۱	۳	۴	۵	۷	۲	۴	۵
۵۴	۷	۲	۲	۴	۶	۷	۲	۲	۴	۵	۱	۲
۵۵	۴	۶	۱	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۷	۴
۵۶	۱	۳	۵	۲	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۲	۴
۵۷	۶	۷	۲	۴	۵	۷	۱	۲	۴	۵	۷	۱
۵۸	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۲	۳	۵	۶
۵۹	۱	۲	۴	۵	۶	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۲
۶۰	۵	۷	۱	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۷	۱
۶۱	۳	۴	۶	۷	۱	۳	۴	۵	۷	۲	۴	۵
۶۲	۷	۲	۲	۴	۶	۷	۱	۲	۴	۵	۷	۱
۶۳	۴	۶	۱	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۷	۱
۶۴	۱	۳	۵	۲	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۲	۴
۶۵	۶	۷	۲	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱
۶۶	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۲	۳	۵	۶
۶۷	۱	۲	۴	۵	۶	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۲
۶۸	۵	۷	۱	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۷	۱
۶۹	۲	۴	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۲	۳	۵	۶
۷۰	۶	۱	۲	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱
۷۱	۴	۵	۷	۱	۲	۳	۴	۵	۷	۱	۲	۴
۷۲	۱	۲	۴	۵	۶	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۲
۷۳	۶	۷	۱	۲	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۷	۱
۷۴	۳	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲	۴	۵

سال‌ها	محرّم	صفر	ربیع الاول	ربیع الثانی	جمادى الاول	جمادى الثانی	رجب	شعبان	رمضان	شوال	ذی القعدة	ذی الحجة
۷۵	۱	۲	۴	۵	۵	۶	۶	۵	۷	۷	۶	۴
۷۶	۵	۷	۱	۲	۴	۶	۷	۱	۲	۴	۶	۱
۷۷	۲	۴	۶	۷	۱	۳	۴	۵	۷	۲	۳	۵
۷۸	۶	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۱	۲
۷۹	۴	۵	۷	۱	۳	۵	۶	۱	۳	۴	۵	۷
۸۰	۱	۲	۴	۵	۷	۲	۳	۵	۷	۲	۳	۴
۸۱	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۴	۶	۷	۲
۸۲	۳	۵	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۱	۳	۵	۶
۸۳	۱	۲	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۲	۳
۸۴	۵	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷
۸۵	۲	۴	۵	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵
۸۶	۶	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵	۷	۱	۲
۸۷	۳	۵	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵
۸۸	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۳	۴	۵	۷	۱	۲
۸۹	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۷
۹۰	۳	۵	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵
۹۱	۷	۲	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲
۹۲	۵	۶	۱	۳	۴	۶	۷	۱	۳	۴	۵	۷
۹۳	۲	۳	۵	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵
۹۴	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۷
۹۵	۴	۵	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵
۹۶	۱	۳	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲
۹۷	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۷
۹۸	۳	۵	۶	۷	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵
۹۹	۷	۲	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲
۱۰۰	۴	۶	۱	۳	۴	۶	۷	۲	۳	۵	۶	۷
۱۰۱	۱	۳	۴	۵	۶	۱	۲	۴	۵	۷	۱	۲

من این جدول را از روی خط حساب‌دان بزرگوار بسیار دانا تقی الدین پسر معروف پسر محمّد پسر احمد صهیونی دمشقی تحریر کردم، و او آن را از خط برادرش و نویسنده فاضل بسیار دانا نقطه پسر معروف نقل کرده است؛ خدای، آن پادشاه مهربان، همه ایشان را رحمت کناد! من بنده نیازمند به خدای بلندمرتبه، عمر پسر اسماعیل هستم؛ خدای والا او و پدر و مادرش را ببخشاید و به آن دو و او نیکی کناد؛ آمین.^۱

۱. این بند که در پایان جدول‌ها آمده، در اصل به عربی بوده است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لِنَهْتَدِي
 إِلَى صِرَاطٍ سَتِيمٍ الْهَدْيَةُ الَّتِي جَعَلَ الشَّمْسُ
 تَجْرِي لِسِتْقَاتِهَا وَالْقَمَرُ قَدْرَهُ مَنَازِلَهُ
 فِي مَسِيرِهَا لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تَدْرِكَ
 الْقَمَرَ وَلَا الْبَدْرُ دَائِمٌ بِشَكْلِهِ عِنْدَ النَّظَرِ
 حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ذَلِكَ تَقْدِيرُ
 الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ لَتَعْلَمُوا أَعْدَادَ السَّنِينَ وَ
 الْحِسَابَ وَهُوَ الْأَعْلَمُ بِالصَّوَابِ وَالصَّلَوةُ
 عَلَى مُحَمَّدٍ الَّذِي أَنْشَقَ الْعَرَبَ بِصَيْعِهِ وَأَشْرَقَتْ
 الْأَرْضُ مِنْ نُورِ مَطْلَعِهِ وَعَلَى آلِهِ الَّذِينَ
 هُمْ لِأَزْوَالِ الشَّمْسِ سَمِ الشَّامِلَةِ وَعَلَى صَاحِبِهِ
 الَّذِينَ لَا هَلَالَ لِبَدْوَرِهِمْ الْكَامِلَةِ وَبَعْدَ
 فَهَذَا جَدْوَلٌ وَضَعْتُ بِالْعِزَّةِ وَالْقَصْوَرِ الْمَعْرُوقَةَ
 رُؤْيَةَ أَهْلِ الشُّهُورِ لِمَطَالَعَةِ حَضْرَةِ
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَآمَامِ السَّلَامِينَ الْمُؤْتَدِ
 مِنْ عِنْدِ رَيْبِهِ بِالْعَقْلِ وَالنَّقْلِ الْمَشْتَدِ

قَدَرْتُ الدِّمَاخَ قَدْرَهُ بِطَرَفِ السُّنْعَانِ مِنْ ثَمَّ وَجَدْتُمْ فِيهَا صَوْبَ الْمَرَادِ وَرَبَّ الْأَرْضِ فَاقْتَضَى بِأَيْضِهَا
 وَأَشْرَقَتْ كَمَا يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تَدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الْبَدْرُ دَائِمٌ بِشَكْلِهِ عِنْدَ النَّظَرِ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ
 إِلَى ابْصَارِنَا وَهُوَ فِي ذَاتِهِ بَدْوَرٌ كَمَا مَلَأَ الْأَعْيُنَ حَيْلُوهُ الْأَرْضَ بِسَمِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ
 وَعَلَى صَاحِبِهِ الَّذِينَ لَا هَلَالَ لِبَدْوَرِهِمْ الْكَامِلَةَ تَوْصِيفُ الشُّهُورِ بِالشَّامِلَةِ لَيْسَ لِسَجْعِ فَقَطٍ بَلْ وَلَا قَوْلُهُ لِأَزْوَالِ تَنْقِصِهَا حَسَبَ الْعَقْلِ فَات
 نَعْنَى الْأَزْوَالِ عَنِ الشَّمْسِ تَمَّا يَنْصَوِّرُ ذَلِكَ أَنْتَ عِنْدَ الْأَسْتَوَاءِ فِي شَيْءٍ صَفْرًا هِيَ بَسِيطَةُ الْأَرْضِ وَتَوْصِيفُ الْبَدْوَرِ بِالْكَامِلَةِ أَظْهَرَ مِنَ الْغُرْبَانِ الْبَلَدِ
 وَتَخْتَصِمُ الشُّهُورُ بِالْآلِ وَالْبَدْوَرِ بِالصَّحْبِ لِأَنَّ الْعَمِيَّةَ فِي السُّنْعَانِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ
 وَالْأَوَّلُ مِنْ شُعْبِ عَيْدِ الصَّلَاةِ وَالْآخِرُ مِنْ شُعْبِ عَيْدِ الصَّلَاةِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ وَرَبِّهِ الشَّمْسِ

رسالة نجم الدين بن معروف، ص ۱.

في أيامه بنيان العدل والفضل وقد
 كان يريدان ينقض فاقامه عمر الله
 أيامه وشهوره واعوامه وهو السلطان
 ابن السلطان السلطان بايزيد خان
 ابن محمد خان اللثم كما عمرت اولاه
 بانواع السعادات عمر كذلك اخراه
 مع الزيادات نظر في قال آيين هذا الدعا
 تغلب اله على من ذاه تغلب كذا من لسان
 الحساب مدي الدهر آيين هذا الكتاب
 وآيين من ما سيج له عجز آيين زبي
 له جمع الذي جاد مسك الختام عليه
 الصلوة عليه السلام بوشيد نيسنت
 در رویت عمر واه عمری که از همت ملت
 اسلام است ای یومنا هذا ضابطه که
 از اعمال تقوی استفاد منه مجد و
 نکسید اندیکه از غایت صعوبات متعذر
 فرموده اند و لیکن بموجب الامور مهونه
 باوقامها بعون عنایت ربانی درین ایام
 دولت ولایت رتبت سلطانی لال زال

تا انما بعد اقتباس من قول تری في قفته مومته على السلام فوجدنا فيها جمل من حكمة من
 تغلب اله على من ذاه تغلب كذا من لسان الحساب مدي الدهر آيين هذا الكتاب
 الخساب مدي الدهر آيين هذا الكتاب الذي يقال قطعه أرض مدي البصر آيين مضمون الجمل آيين تغلب
 آيين هذا الكتاب وغيره الاما الى ان ضابطه هذا الحساب من بعد ذكره آيين كله لا يتطو هذا الضابطه الى آخر الدهر
 الخساب مدي الدهر آيين هذا الكتاب من صفات الى من الوصول وهو عبارة عن النظم اللغوي باسم النقطه الخمسة
 والآيين مضمون الجمل معطوف على آيين هذا الكتاب من صفات الى من الوصول وهو عبارة عن النظم اللغوي باسم النقطه الخمسة
 والآيين مضمون الجمل معطوف على آيين هذا الكتاب من صفات الى من الوصول وهو عبارة عن النظم اللغوي باسم النقطه الخمسة

رساله نجم الدين بن معروف، ص ٢.

ظل سلطنته علی العالمین بسطوا ومدوداه
 و ماه بروج دعاء دولته بین الصالحین
 ورد امور و در ضابطه متین مبین
 بر عدد کلمه طیبه آمین که صد و یک
 عدد است از طریق ریاض فایض کشت
 و چون آن عدد را کثره بعد از خری از تاریخ
 هجرت بر حرکت طرح کنند تا مثل آن عدد
 یا کمتر از و یا بیشتر ماند و بدان باقی
 درین جدول در آیند از همین و بمباه
 مطلوب از بالا در ملتقای هر دو رقم
 رؤیت آن ماه یا بند و بعضی غمها
 که بسرخمی نوشته شده است
 یا نیست که شب مقدم نیز احتمال رؤیت
 زارد و لکن المرقوم ما یشهد علیه الريح
 و اگر بر سهوی و خطایی که از لوازم
 مراسم بشوئیت است اطلاع
 یا بند بقلم کرم
 اصلا
 فرمایند

صلوات ما مع صلوة مبتدا غیر علی ذیل آمین و زکی که خبر بعد خبر و الجمله الامتیه صلوات و العاقله هو الصبر و له الاثر
 الذي في له التايه راجع الى ذيل و الكثره اللذان والهيئه والراد من ذيل آمين فونه و زكي الفوت فقله و هذا البيت يتكلم على صفة
 اللغز و صفة المعنى نظير ما في ناول
 حال من فاعل جاية ما خذ من قوله فاما هذا
 سلاما جمعين وفيه ايماء من جهة اللغز
 اليمعوت قوله على الصلوة والسلام انا اطلع
 ثم اطلع في هذا القام
 في
 في

رساله نجم الدين بن معروف، ص ۳.

سأله	البحر المرام	صفر	شهر ربيع الأول	شهر ربيع الثاني	شهر جمادى الأولى	شهر جمادى الثانية	شهر رجب	شهر شعبان	شهر رمضان المبارك	شهر شوال المبارك	شهر ذى القعدة	شهر ذى الحجة
١	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٤	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٥	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٦	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٧	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٨	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٩	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٠	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١١	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٢	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٣	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٤	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٥	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٦	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٧	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٨	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
١٩	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٠	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢١	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٢	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٣	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٤	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٥	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٦	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٧	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٨	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٢٩	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٠	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣١	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٢	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٣	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٤	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٥	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٦	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٧	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٨	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٣٩	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١
٤٠	و	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١	١

رسالة نجم الدين بن معروف، ص ٤.

ساعات	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲						
المحرم الحرام	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
صفر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
ربیع اول	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
ربیع ثانی	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
جمادى الاولى	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
جمادى الثاني	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
رجب الحبيب	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
شعبان العظیم	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
رمضان المبارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
شوال اکرم	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
ذی القعدة	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲
ذی الحجة	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲

رسالة نجم الدين بن معروف، ص ۵.

سأله	المتم الدرام	صغير	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام	سبعة ايام
٧٣	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٧٤	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٧٥	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٧٦	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٧٧	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٧٨	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٧٩	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٠	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨١	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٢	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٣	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٤	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٥	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٦	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٧	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٨	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٨٩	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٠	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩١	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٢	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٣	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٤	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٥	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٦	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٧	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٨	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
٩٩	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
١٠٠	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
١٠١	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا

حررت هذا الجدول من خط الحاسب العلامة الامجد تقي الدين بن معروف بن محمد
ابن احمد الصهبوني الدمشقي وهو قد نقله من خط شقيقه ومؤلفه الفاضل العلامة
نقطه بن معروف رحمهم الله الملك الوفي وانا العبد المنقر الي الله الجليل
عمر بن اسمعيل غفر الله تعالى له ولوالديه واحسن اليهما واليه آمين

رسالة نجم الدين بن معروف، ص ٦.